

Kányádi Iréne

Valóság és reflexió

7. Székelyföldi Grafikai Biennálé

Sepsiszentgyörgy, 2022. X. 6. – XI. 26.
Csíkszereda, 2022. X. 7. – XI. 18.

A kultúra nem ment meg semmit és senkit, nem is igazol, de emberi alkotás: az ember önmagát vetíti belé, magára ismer benne; csak ebben a kritikus tükörben látja meg tulajdon képét.
Jean-Paul Sartre

A 2022 októberében zajló 7. Székelyföldi Grafikai Biennálé eseményeihez ez alkalommal a sepsiszentgyörgyi Erdélyi Művészeti Központ kiállítóterei mellett más székelyföldi kulturális intézmények is csatlakoznak, hiszen az előző évektől eltérően a biennálé törzsanyagának egy részét a Csíki Székely Múzeum mutatja be az érdeklődőknek. Az idei kiírás szervesen kötődik az előzőhöz. A kurátor, Ferencz S. Apor, érzékenyen reagálva az elmúlt évek globális kiszámíthatatlanságfaktorára, a felhívásnak a *Stratégiák* nevet adta. A mostani, akárcsak a két évvel ezelőtti felhívás, mondhatni, profetikus hangnemet ütött meg, hiszen a múlt eseményeire reflektálva jövőbeli új, kreatív stratégiákra szólította fel a művészeket már akkor, amikor még a jelenlegi háborúról mit sem tudtunk – így akarva-akaratlanul a mostani helyzetre is utalt.

A stratégia fogalma elsődlegesen a hadviselésben volt használatos, és a háború megnyerésének művészetét jelentette. Bár napjainkban sokkal szerteágazóbb jelentést tartalommal bír, sajnos jelenlegi helyzetünk a fogalom eredeti konnotációját is eszünkbe juttatja. Nemcsak a szomszédos országban dúló háborút, hanem az ökológiai katasztrófák ellen vívott harcot, a pandémiával való küzdelmet, a gyorsuló és előre látható energetikai válságot, a gazdasági hanyatlást is, és még sorolhatnánk.

Az idei felhívásra beérkezett munkák száma az előző évekéhez képest sem csappant meg számottevően: 844 alkotó 2000 pályamunkájából válogathattak a zsűri tagjai. A biennálé törzsanyagába 303 munkát válogattak be, ezek a katalógusban láthatók. Bár idén is a magyarországi, a lengyelországi és a romániai vonal az erőteljesebb, az elmúlt évekhez képest hangsúlyosabbá vált a dél-amerikai és a távol-keleti művészek által beküldött alkotások mennyisége és minősége egyaránt. Az idei díjazott művészek között ott találjuk Lengyelország, Magyarország, Thaiföld, Románia, Szlovákia, Bulgária és Finnország képviselőit.

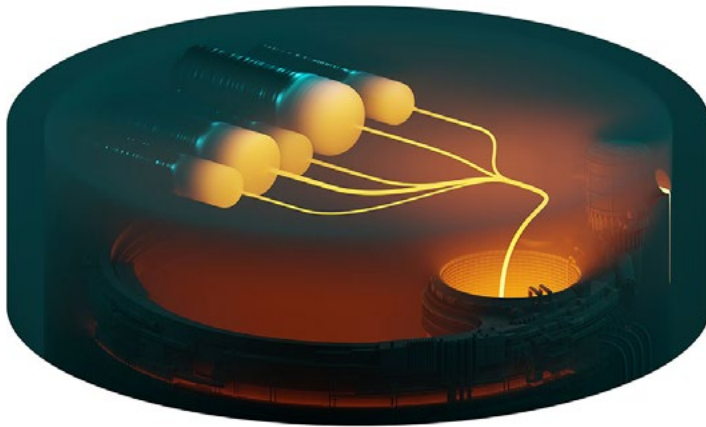
Végignézve a biennálé törzsanyagát joggal gondolkodunk el azon, hogy milyen kreatív stratégiákat ajánl a művészet a globális szinten megváltozott körülményekre, a bizonytalanságra, amely egyre erőteljesebben érezteti hatását hétköznapjainkban. Tudunk-e valamiféle kapaszkodót találni a kiszámíthatatlanságban, az előreláthatatlanságban? Hogyan szövik át és befolyásolják személyes, egyéni életünket a nagyvilágban játszódó események, és milyen választ tudunk rájuk adni? Minden változás új társadalmi, kulturális kötelek létrejöttét generálja, amely új viszonyulásokat, szociális-kulturális megnyilvánulásokat szül. A szorongás, a félelem, a megfélemlítés, a manipuláció tengerében egyre nehezebbé válik kiutat találni, ezáltal a magány és az elszigetelődés attitűdje normális viselkedésmóddá válhat. Ez lenne az új normalitás?

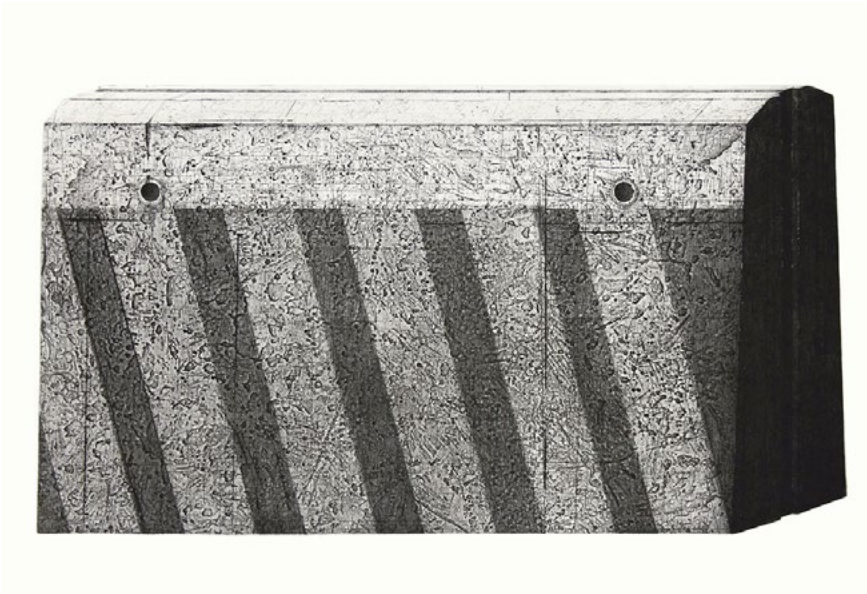
↑
Bartłomiej ŻAK:
*this f***ing chair again*,
2021, litográfia,
100×70 cm
A művész jóvótaból

↑
 KOVÁCS CSONGA Anikó: *Deformációk* (triptichon),
 2021, linómetszet, vegyes technika, 100×70 cm
 A művész jóvoltából

↑
 Jakub JASZEWSKI: *Fornax Umbrosa*, 2022,
 digitális nyomtatás, 100×70 cm
 A művész jóvoltából

↑
 Kamil KOCUREK: *Barrier 2a*, 2020, aquaforte,
 aquatinta, 70×100 cm
 A művész jóvoltából

A művészet mindig fogékonyan reagált a krízishelyzetre, szemléletformáló, érzékenyítő szerepet vállalva fel a társadalomban, és tükröt tartva neki. A Székelyföldi Grafikai Biennálé idei felhívása is egy krízishelyzetre várt választ, és az „új normalitást” kérdőjelezte meg. A sokszorosító grafika az egyik legmegfelelőbb műfaj egy kritikai attitűd kifejezésére, hiszen egyik fontos szerepe és célja, hogy megkérdőjelezze a vélt és valós realitást, és ha kell, akár könnyörtelenül is szembesítsen a körülöttünk levő valósággal. Mindez a grafikai technikák alkalmazásával megvalósítható, hiszen a sav, a réz, a tű vagy a véső segítségével létrejött munkákban benne van a határozott és erős kifejezés lehetősége.

Az idei biennáléra beválogatott munkák technikailag szépen ötvözik a nemesgrafikai eljárásokat a digitális megoldásokkal, egyedi kísérleteket és gazdag vizuális nyelvet hoznak létre. A mechanikus eljárások élesebb vonalvezetése, hidegebb stílusa organikusan párbeszédbe lép a síknyomás, szitanyomat, digitális és egyéni technikák finomabb, líraibb vonalvezetésével. Technikai kivitelezésüktől függetlenül témaválasztásuk abszurd, hideg, fenyegető világot tár elénk. Párbeszédük által a különböző problémák tematizálása – a magány, a pandémia, a kilátástalanság, az ökológiai problémák – egy nagy egésszé áll össze, napjaink releváns helyzetének vizuális képét nyújtva.

A biennálé anyagát szemlélve újra és újra felmerül a kérdés, hogy a művészet képes-e – és ha igen, hogyan – változásokat hozni a rajta kívüli valóságba. A munkák színvonalas kivitelezésükkel és témaválasztásukkal mindenképpen reflexióra szólítják fel a nézőket. Sartre-t parafrázálva elmondhatjuk, hogy egy olyan kritikus tükörben láttatják közeli és távoli környezetünket, amely akarva-akaratlanul változtatásra, továbblépésre ösztönöz.

*Nem elég ám az, hogy az embernek szeme van [...],
 meg kell tanulnia látni.*
 Jean-Paul Sartre